

Bergkerk zondag 8 mei 2022 Zondag Jubilate - Emmaüsgangers : Op weg naar.....??

Verkondiging

Lieve mensen, Gemeente van Jezus Christus,

Teleurstelling kan mensen breken, kan het leven van mensen vergallen. Het kan het zicht op het bestaan verduisteren en het vertrouwen in mensen vernietigen. Teleurstelling maakt cynisch en onverschillig. Twee teleurgestelde mensen gaan in het verhaal van Lukas weg van Jeruzalem naar Emmaüs. Kleopas en zijn metgezel behoren niet tot de 12 discipelen, maar wel tot de grote groep volgelingen, die met Jezus uit Galilea naar Jeruzalem waren getrokken.

Vol teleurstelling, vervuld van verdriet en van gestorven hoop zijn ze onderweg met elkaar in gesprek en in discussie. Gekruisigd is de mens, die ze als verlosser hadden gezien.: als de Messias: de bevrijder van Israël en de redder van de wereld. Maar kennelijk hebben ze het mis gehad - dat is hun teleurstelling – kennelijk was Hij het toch niet . Het was ook te mooi om waar te zijn...

Ze zullen ook gesproken hebben over wat de vrouwen verteld hadden. Ze waren naar het graf geweest en ze hadden het graf leeg gevonden. En dan hadden ze ook nog een verschijning gehad van twee engelen, die hen verteld hadden , dat Jezus niet dood was maar leefde ! Hij was opgewekt ! Maar de discipelen hadden dat afgedaan als onzin, als kletspraat. Want dat kan toch niet. De dood heeft toch het laatste woord in onze werkelijkheid. Dood is dood nietwaar ? Kijk toch om je heen!

Ze gaan zo op in hun gesprek met elkaar, dat ze nauwelijks opmerken, dat zich iemand bij hen voegt, tijdens hun wandeling. Nu ze Jezus kwijt zijn, ligt er een grauwsliuier over de wereld. En zetten ze als het ware een streep door hun geloof in Jezus, een streep door hun geloof in de toekomst , die Jezus zou brengen: de toekomst van een bevrijde wereld, waarin mensen in vrede kunnen wonen en tot hun recht kunnen komen in een menswaardig bestaan. Door dat geloof zetten ze een streep. Ze keren Jezus als het ware de rug toe door weg te trekken uit Jeruzalem, weg van de stad, waar Jezus zijn leven vervulde in Kruis en Opstanding.

Ze willen er niets meer mee te maken hebben, ze willen met hem niets meer te maken hebben. Ze geloven niet langer in die toekomst van bevrijding .

En waar gaan ze naar toe ? Naar Emmaüs ! Joodse onderzoekers en uitleggers hebben ons de laatste jaren er op gewezen, dat Emmaüs in die dagen vóór, tijdens en ná Jezus - dus ook in de tijd dat Lukas zijn evangelie schrijft zo rond het jaar 80/90 -een heel slechte klank had. Het is in die dagen een militair bolwerk en garnizoensplaats, van waaruit de Romeinen Israël overheersen en onderdrukken. Emmaüs is als het ware een symbool voor de onvrijheid, onderdrukking en ongerechtigheid, terwijl Jeruzalem bijbels gesproken mét de tempel symbool staat voor Gods vrede en verzoening, voor Gods recht en gerechtigheid.

En met de tocht wég van Jeruzalem en náár Emmaüs onderstreept de schrijver Lukas tussen de regels door dat de beide volgelingen , Kleopas en zijn metgezel, een streep hebben gezet door hun geloof in Jezus en zijn toekomst van vrede En dat ze op weg zijn om onvrijheid, geweld, onderdrukking en ongerechtigheid in de wereld te aanvaarden als de gewoonste zaak van de wereld . In hun teleurstelling zijn ze hard op weg om zich in dat onverbiddelijke lot van onrecht en geweld, van dood en duister neer te leggen en zich daarin te schikken.

Dat wil Lukas ons duidelijk maken. De weg van Jeruzalem naar Emmaüs is de weg van geloof naar ongelooft, de weg van hoop naar berusting. En die weg voltrekken Kleopas en zijn metgezel gaandeweg. Elke stap die zij zetten is een stap verder weg van Jeruzalem, verder weg van de Opgewekte, van de levende Heer, verder weg van geloof en hoop.

En terwijl zij al voortgaande zo druk met elkaar praten - elkaar de put in praten - hebben ze nauwelijks in de gaten dat een wandelaar zich bij hen voegt. Ze zijn zo met zichzelf en hun eigen teleurstelling bezig, dat ze hem pas opmerken, als deze vreemdeling vraagt: "*Waar praten jullie zo druk over ?*"

In hun teleurstelling hebben ze niet eens door dat het Jezus is die zich bij hen voegt. Hun blik was vertroebeld - staat er. Hun blik is zo vertroebeld door teleurstelling en door verdriet vanwege de dood van Jezus , dat ze niet in de gaten hebben, dat het Jezus is die met hen oploopt. Jezus is dood voor hen, dus dat kan ook gewoon weg niet. Het komt niet in hen op, dat Hij het wel eens zou kunnen zijn.

En voor hen blijkt dat ook wel uit zijn vraag: "*Waar praten jullie zo druk over ?*" Is hij dan een vreemdeling in Jeruzalem, dat hij niets gehoord heeft over de dood van Jezus en de gebeurtenissen daaromheen ? En ze

vertellen het aan de vreemdeling: *Wij leefden in de hoop dat HIJ het was, die de wereld zou redden en Israël zou verlossen.* Zij hebben kennelijk het traditionele beeld van de Messias uit die dagen voor ogen gehad. De Messias die het wel even zou fiksen en krachtdadig Israël zou bevrijden van de Romeinse overheersing en onderdrukking. Een Messias, die geweld tegenover geweld zou stellen.

Maar zo'n Messias wil Jezus niet zijn. Lukas weet maar al te goed dat de weg van geweld en terreur en oorlog nergens anders toe leidt dan vernietiging en verwoesting. Lukas heeft het zelf meegemaakt in de oorlog tegen de Romeinse onderdrukking rond het jaar 70. Dat had alleen maar geleid tot een bloedige en onmenselijke strijd met ontzettend veel slachtoffers en verwoesting. Jeruzalem verwoest, de tempel een puinhoop. Nee Lukas weet dat maar al te goed uit eigen ervaring, zoals ook wij vandaag weer meemaken in Oekraïne, hoe geweld en terreur leidt tot verwoesting van levens en vernietiging van steden en dorpen. Het maakt de wereld onbewoonbaar en onleefbaar. Nee geweld en terreur brengen geen bevrijding, geen oplossing.

Maar zo'n hardhandige Messias, zo'n gewelddadige verlosser en bevrijder wilde Jezus niet zijn. Hij wil niet de weg van geweld gaan. Hij wilde de weg van de Schriften gaan, de weg van Wet en profeten: de weg van God met mensen, de weg van liefde en trouw, de weg van genade en recht, van ontferming en verzoening. Die weg schept ruimte voor bevrijding en vrede, voor gerechtigheid en menselijkheid. Zeker dat is niet de weg van spectaculaire successen en krachtdadige overwinningen. Maar een weg van lange adem, een weg waarop je veel tegenstand zal ontmoeten. Maar wel de enige weg met vrede aan de horizon.

Maar de blik van Kleopas en zijn metgezel is vertroebeld, ze hebben een verkeerd beeld van de Messias voor ogen. Zij verwachtten een direct en spectaculair succes en geen langzame weg vol moeite door de diepte heen. Zij verwachtten geen lijdensweg, maar een zegetocht een triomftocht.

Zo gaat het onder ons vaak ook. Dat we vanuit een verkeerd beeld van de werkelijkheid al te overspannen idealen hebben en al te optimistische verwachtingen koesteren. Snel en direct resultaat willen we zien. Maar ze onderschatten maar al te vaak de bruutheid en weerbarstigheid en complexiteit van de werkelijkheid in onze wereld. De wereld is minder maakbaar dan we zouden willen.

Als resultaat uitblijft raken mensen al snel teleurgesteld en begraven zij hun idealen en willen ze ook niets meer weten van hun helden, op wie ze al hun hoop gevestigd hadden. Die ze de hemel in geprezen hadden, worden al te gemakkelijk weer van hun voetstuk gestoten, waarop mensen zelf hen gezet hebben.

En teleurstelling vertroebelt de blik op het leven en het zicht op de toekomst. Het ondermijnt ook het vertrouwen in mensen. Het maakt mensen rancuneus. Kleopas en zijn metgezel zijn zo teleurgesteld in Jezus, dat zij hard op weg zijn om rancuneuze mensen te worden met een cynische kijk op de wereld en het leven.

- dat je beter nergens in kunt geloven
- dat je beter niemand meer kunt vertrouwen
- dat je je leven maar over je heen moet laten komen zonder hoop, zonder verwachting, zonder idealen
- dat je maar beter kun berusten in de hardheid en bruutheid en onmenselijkheid
- dat je dat accepteert als de gewoonste zaak van de wereld

Als je zo leeft wordt je tenminste niet teleurgesteld in het leven of in mensen. Maar is het leven zoals het is.

Daarheen zijn Kleopas en zijn metgezel hard op weg. De weg van Jeruzalem naar Emmaüs; de weg van geloof naar ongeloof, van hoop naar berusting, van een leven dat vervuld is van de belofte naar een leven dat leeg is, een leven zonder horizon, zonder perspectief.

Maar bij die boodschap blijft Lukas niet staan. Hij vertelt ons dat Jezus Kleopas en zijn metgezel terug wil brengen op de weg naar Jeruzalem, op de weg van geloof, hoop en liefde. En dat terugbrengen op die weg dat doet Jezus heel voorzichtig en pastoraal. Jezus wil in Gods Naam mensen die in hun teleurstelling dreigen af te glijden, nabij zijn. Hij laat hen niet aan hun lot over. Ook niet aan de leegte van ongeloof, van cynisme.

Hij gaat met hen mee en trekt met hen op en legt zijn leven als Messias uit in het licht van de Schriften. Hij laat zien dat de weg van Jezus geen andere weg was dan de weg die Mozes en de profeten in Gods Naam zijn gegaan. En die weg is maar al te vaak ook een lijdensweg, een weg door de diepte heen. Want die

weg voert ons naar de lijdenden en vernederden , naar al die mensen, die lijden onder onrecht en onmenselijkheid, naar al die mensen wier leven overweldigd wordt door geweld en terreur.

Daar - op al die lijdenden is Gods oog gericht : hij ziet hun onrecht en ellende en hij hoort hun schreeuw om hulp en hun huilen van verdriet. God trekt zich in het bijzonder het lot van de lijdenden aan: het lot dat hen overkomt of aangedaan wordt. Om hun bestaan is God bewogen, voor hen in het bijzonder wil God zich inzetten: voor leven, leven dat die naam verdient. Juist voor hen wil God er zijn als bondgenoot. En dat is ook zijn Naam: Ik ben: Ik zal er zijn

En een bijbel lang roept God mensen als Mozes en de profeten om dat aan mensen te verkondigen en op die weg in Gods Naam mensen voor te gaan Dat wil zeggen : zich het lot van de lijdenden aan te trekken , zich met hen in te zetten voor de bevrijding uit onrecht en geweld, uit ellende en onmenselijkheid en op te komen voor het recht van de lijdenden op een menswaardig bestaan in vrede en vreugde.

En de bijbel laat zien dat die weg vaak een weg is geweest vol nederlagen, vol teleurstellingen, vol verdriet, vol van lijden vanwege de harde en weerbarstige realiteit van kwaad en zonde in deze wereld onder mensen. Zo ging ook Mozes vaak genoeg door de diepte heen en werd de weg voor profeten vaak een lijdensweg vanwege de harde tegenstand en gingen heel wat rechtvaardigen er onder door samen met de mensen voor wie ze opkwamen.

Maar ook al is het dan een weg waarop vele nederlagen worden geleden, de bijbel vertelt ons, dat God op deze weg - de weg van liefde, vrede en recht - verder gaat. Want uiteindelijk is dat de enige weg die het kwaad en de zonde kan overwinnen en die ruimte kan scheppen voor een menswaardig bestaan in vrede en vreugde, een bestaan, waarin ook, ja in het bijzonder de lijdenden tot hun recht zullen komen als mens en kunnen genieten van het leven.

Bij alle lijden werden op die weg een bijbel lang ook vele tekenen van hoop opgericht. Tekenen, die die toekomst van vrede al zichtbaar en tastbaar maakten. En die voortgang maakt ons ook duidelijk dat God het niet opgeeft en ons niet opgeeft. Zo legt Jezus zijn weg - de weg van de Messias - uit in het licht van de weg, die Mozes en de profeten in Gods Naam gingen.

Maar dan nog gaan Kleopas en zijn metgezel niet het licht op, dat het dus in Gods Naam niet is afgelopen met de weg van Jezus door zijn dood aan het Kruis. Zeker de uitleg raakt hen diep in het hart, maar ze zijn nog te teleurgesteld om opnieuw te kunnen geloven in Jezus en in de weg die God met Hem is gegaan en gaat., verder gaat. Ze hebben het nog niet door, ze hebben nog niet door dat HIJ het is die met hen gaat. Ze moeten nog over het dode punt worden heen geholpen.

En dat gebeurt door een teken, door een gebaar. Pas door het breken van het brood herkennen zij Jezus. Door breken van brood, het zegenen en het delen, precies zoals Jezus deed bij de spijziging van de 5000, die ze als volgelingen meegemaakt zullen hebben en ook zoals aan de paasmaaltijd, waarvan ze gehoord zullen hebben (en dat wij kennen als het verhaal van het laatste avondmaal) - Door het gebaar herkennen zij Hem en erkennen zij Hem: Hij wordt voor hen de Levende.

Ineens wordt hen duidelijk dat de weg van Jezus niet doodloopt op het Kruis, maar doorgaat. Ze krijgen weer zicht op het leven en oog voor de toekomst. Want dat gebaar van het breken en delen van het brood wijst niet alleen terug naar het leven van Jezus het wijst ook vooruit : naar Zijn toekomst waarin mensen het leven werkelijk met elkaar zullen delen tot vreugde van elkaar.

In dat gebaar ervaren zij ook de nabijheid van Jezus als de Levende: zij ervaren de levende verbondenheid en de bemoedigende gemeenschap met Jezus én met elkaar. Zo komen in dat gebaar verleden, heden en toekomst samen: *Hij die was, is er en zal er zijn in hun midden* Een inspirerende bron voor hun leven.. Die ervaring helpt hen over hun teleurstelling heen En dat is ook heel belangrijk voor ons. Woorden alleen - hoe mooi ook - zijn niet genoeg om mensen op te richten uit de diepte van teleurstelling en verdriet. En hen weer hoop en vertrouwen te geven in het leven. Gebaren zijn dan soms veel veelzeggender dan woorden. Een handdruk, een klop op de schouder, een liefkozing, een gebaar van verbondenheid zijn vaak veel bevrijdender dan woorden..

Zo opent het gebaar van Jezus dat Hij zijn leven met hen wil delen de ogen van Kleopas en zijn metgezel voor het leven in het spoor van de Levende. Zij worden vervuld van geloof, hoop en liefde voor het leven en de toekomst. Tekenend daarvoor is dat zij zich omkeren van Emmaüs en op weg naar Jeruzalem gaan De weg terug: van ongelof naar geloof, van berusting naar hoop, van leegte naar liefde: liefde voor God en de naaste, voor mens en wereld Laat dat ook de weg zijn in ons leven in Naam van de Levende, de Opgewekte. Laat dat ons tot opgewekte mensen maken.

Amen